

Tolstojeva Ana Karenjina kao Drugi spol

Bistrović, Iva

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:748837>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Sveučilišni prijediplomski studij engleskoga jezika i književnosti i hrvatskoga
jezika i književnosti

Iva Bistrović

Tolstojeva Ana Karenjina kao Drugi spol

Završni rad

Mentor: izv. prof. dr. sc. Tina Varga Oswald

Osijek, 2023.

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet
Odsjek za hrvatski jezik i književnost
Sveučilišni prijediplomski studij engleskoga jezika i književnosti i hrvatskoga
jezika i književnosti

Iva Bistrović

Završni rad

Tolstojeva Ana Karenjina kao Drugi spol

Humanističke znanosti, polje filologija, grana teorija i povijest književnosti

Mentor: izv. prof. dr. sc. Tina Varga Oswald

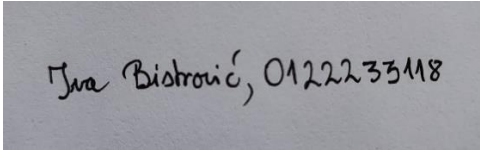
Osijek, 2023.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napisao/napisala te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s navođenjem izvora odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan/suglasna da Filozofski fakultet u Osijeku trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku, 27. kolovoza 2023.

Joa Bistrić, 0122233118

Ime i prezime studenta, JMBAG

Sažetak

Ovaj se završni rad bavi problematikom položaja žena u društvu. U središtu je analize lik Ane Karenjine sagledavane kroz *Drugi spol* Simone de Beauvoir kao žene u društvu prije i nakon preljuba. U *Drugom spolu* prikazuje se žena kao nešto 'Drugo' što se vidi i kroz samu Karenjinu i njezin društveni status nakon što prevari naširoko poštovanog muškarca i umjesto dužnosti okrene se ljubavi. Patrijarhalno društvo ne pridonosi ničemu osim nesreći i za žene i muškarce što prikazuje i Anino samoubojstvo i kraj njezine priče, a nastavak svih ostalih – ono Anu osuđuje na propast. Ovaj završni rad Anu Karenjinu gleda specifično kroz kritiku patrijarhata koju predstavlja Simone de Beauvoir.

Ključne riječi: *Ana Karenjina*, *Drugi spol*, feminizam

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Život i stvaralaštvo Lava Nikolajeviča Tolstoja	2
3. Tolstojeva <i>Ana Karenjina</i> kao predmet analize	2
4. Žena u odnosu s muškarcem prema Simone de Beauvoir	4
5. Ana Karenjina i životne uloge	6
5.1. Ana Karenjina i (izvan)bračni odnosi	6
5.2. Ana Karenjina i društveni odnosi	12
5.3. Ana Karenjina kao zaljubljena žena	16
6. Zaključak	18
7. Literatura	20

1. Uvod

Ovaj završni rad prikazuje analizu lika Ane Karenjine iz istoimenoga romana Lava Nikolajeviča Tolstoja kroz filozofsku studiju spola Simone de Beauvoir *Drugi spol*. Tolstoj se smatra velikanom ruskoga realizma na kojeg su se ugledali i drugi velikani, kao Fjodor Dostojevski. Njegova djela uključuju romane, pripovijetke te novele, a daleko najpoznatija djela su: *Rat i mir* i *Ana Karenjina*. Ana Karenjina djelo je s kojim se ljudi mogu poistovjetiti i danas, kroz društvo - različitosti među staležima, ili kroz pogled žene koja treba ljubav u društvu koje od nje zahtijeva povoljan društveni status koji ona stječe uz muža: „U svojoj temeljnoj temi i fabuli roman, međutim, analizira problem braka i obiteljskog života.“ (Čale, Flaker, 1976: 335) Ana Karenjina djelo je koje pripada razdoblju realizma, epohi u književnosti opisanoj kao živom preslikom društva i života ljudi 19. stoljeća – književnost koja oponaša stvarnost. On se „ne zanosi maštanjem, idealima i neostvarivim.“ (Solar, 2003: 222) Fokus rada je na ruskom realizmu, specifično na socijalnom romanu Lava Nikolajeviča Tolstoja, *Ani Karenjinoj*. Anu se promatra kroz poglavlja *Drugog spola* o braku i majčinstvu, analiziraju se njezini odnosi s mužem i ljubavnikom, analizira se i žena u društvu prije i nakon preljuba te Anin položaj zaljubljene žene kojoj je upravo ljubav opravdanje preljuba i na kraju njezin tragični završetak zbog položaja koji unatoč velikoj ljubavi zbog svih prepreka završava tragično. Rad se bavi analiziranjem, odnosno uspoređivanjem, Ane Karenjine i svih njezinih statusa - žena, majka, supruga, članica društva, preljubnica.

2. Život i stvaralaštvo Lava Nikolajeviča Tolstoja

Lav Nikolajevič Tolstoj, ruski grof i književnik, rođen je 9. rujna 1828. godine. Tolstojevo prvo književno djelo bio je sastavak naslovljen *Povijest jučerašnjega dana* koji mu za života nije objavljen. Tolstojev poriv analiziranja vlastitoga bića ostvaruje se 1852. godine u *Djetinjstvu* (1852.), romanu koji sadrži građu iz Tolstojeva života.

Tolstoj je, kad je pisao romane, u vidu imao autobiografije koje to oblikom nisu – on se ostvarivao u određenim likovima u romanima koje je pisao. Tako i u svojem romanu *Djetinjstvo* stvara lik koji predstavlja njega, kroz svoje spoznaje o sebi i vanjskome svijetu, unutrašnjoj podvojenosti, ljubav te općenito moralnim i etičkim problemima. Širu problematiku društva Tolstoj predstavlja u *Romanu ruskoga vlastelina* koji nije objavljen, ali u kojemu želi predstaviti problem društvene neravnopravnosti. Od ranih djela Tolstoj je i moralist i analitičar društva u kojemu se nalazi što preuzima iz moralno-didaktičke literature 18. stoljeća. Neka od poznatijih djela ovakve strukture su novela *Dva husara* (1856.), *Luzern* (1857.) te *Tri smrti* (1858.), a najpoznatije od kraćih djela je njegova pripovijest o *Kozacima* (1863.) koja je i danas smatrana jednim od najljepših kraćih Tolstojevih djela. Njegovo najveće i najpoznatije djelo je roman *Rat i mir* (1865. – 1869.) za koji mu kao neko polazište služe starija djela koja je napisao, a i neke europske struje, kako tvrdi Flaker (1965: 162). Uz analizu društva, Tolstoj u svojim djelima analizira i pojedinca u društvu te psihičko stanje svojih likova te se tako postavio jednim od velikana ruske književnosti, a i književnosti općenito.

Za inspiraciju Ane Karenjine prema analizi ovoga rada uzima se i bračni život samoga Lava i Sofije Tolstoj. Iz Sofijinih pisama iščitava se da je Tolstoj bio hladan prema njoj i kako njoj treba neke topline i uzbuđenja, baš kao i Ani Karenjinoj s Aleksijem Karenjinom (vidi: str. 8).

3. Tolstojeva *Ana Karenjina* kao predmet analize

Djelo koje ovaj rad obrađuje, *Ana Karenjina* (1877.), pripada romanu karaktera i društva no on nije ograničen samo time – kroz likove Tolstoj se bavi i problemima „ekonomije, nauke, filozofije, umjetnosti i – religije, bez čega ovaj roman ne bi bio ono što jeste – djelo o cijelom jednom, ovaj puta za pisca suvremenom, razdoblju u životu Rusije i – čovječanstva.“ (Flaker, 1965: 164) Anina je nevjera, makar glavni pokretač radnje, zapravo

motiv koji pokreće razgovor o društvenim normama i vladanju društva prema ljudima koji su izašli iz očekivane norme te na kraju kako, koliko god htjela raditi što hoće, Ana je definirana društvom i to ju osuđuje na krajnju propast. Tolstoj u *Ani Karenjinoj* ostavlja otvoren kraj za Levina koji ne dobiva nikakav zaključak, već pitanja samo ostaju neriješena. Roman također predstavlja suvremenost tadašnjeg vremena, kada Vronski odlazi u Srbiju, a to se tada zapravo i događalo, ruski su vojnici išli dobrovoljno u pripomoć. Tolstoj također u roman još uvodi brzu smjenu događaja, simbolička događanja, snove i predosjećaje koji romanu daju „osjećaj sudbonosnog i katastrofičkoga zbivanja, disharmoničnosti svijeta o kojemu je riječ, uzbuđenosti i nemira koji kao da izražava i jednu novu epohu društvene potresenosti u kojoj Tolstojevu Levinu ostaje još jedna čvrsta točka i prividni oslonac – evanđeoski bog.“ (Flaker, 1965: 165) Lenjin o Tolstoju piše kako skida svakojake maske s lica društva te kritički komentira sve što njemu nije po volji u društvu u kojemu obitava. Tolstoj se odriče lijepe književnosti te piše didaktičke pripovijetke to jest literaturu za puk koja je pisana motivima iz biblije i folklora. Kasnije piše još i moralno-publicistička djela od kojih brzo odustaje.

Tolstoj se u književnosti općenito postavio kao velikan čije se knjige i danas čitaju. *Ana Karenjina* smatra se jednim od najboljih romana ruske književnosti, a takvim se smatra s razlogom – Tolstoj upliće kompleksne fabule i prožima ih kroz knjigu, upoznaju se dva glavna lika koji supostoje u istom vremenu i imaju svaki svoje probleme da bi im se putevi isprepleli na trenutak i da se na kraju jedan put potpuno prekine, a drugi se nastavlja nedovršeno u romanu, a u mašti čitatelja se i nastavlja.

4. Žena u odnosu s muškarcem prema Simone de Beauvoir

Simone de Beauvoir u *Drugom spolu* predstavlja status žene koja, kao i danas, makar je u današnje doba blaži oblik, ostaje inferiorna muškarcu kroz položaje koje su joj nametnule društvene norme. Prvi puta izdana 1949., sredinom trajanja ere egzistencijalističke književnosti u Francuskoj, zasigurno je bila kontroverzna knjiga za napisati i objaviti. Čak je još pedesetih godina prošloga stoljeća u SAD-u postojala takozvana savršena kućanica – žena koja je doma da odgaja djecu i obavlja kućanske poslove te da uvijek bude sređena i lijepa za svojega muža kada on dođe kući s posla – ona je trofej i čistačica u jednom. U srži, ta savršena kućanica zapravo sužava sve ono što De Beauvoir kritizira u *Drugom spolu*. U patrijarhalnom društvu kao takvom, žena ne postoji bez opisa nje kao druge polovice već potpunog muškarca – suvišna je izuzev rađanja djece i kućanskih poslova. Simone de Beauvoir govori kako je žena samo spolno biće muškarcu te se nju određuje u odnosu na nekog muškarca, a ne obrnuto: „On je Subjekt, on je Apsolut: ona je Drugo.“ (De Beauvoir, 2016: 14) Želeći time prikazati žene kao naknadnu misao, dolazi se do zaključka da je i ženino mjesto u svijetu upravo to 'Drugo'.

Žena kao pripadnica društva ne može postojati sama jer se iz toga izvodi da ona nije dovoljno vrijedna muške pozornosti pa nema potrebe da bude vrijedna u društvu sa ženama, istim ženama koje su također definirane muškarcima i prihvaćaju svoj položaj takvim kakav jest, odnosno žena prihvaća svoju pasivnost u društvu jer je primorana. Dok muškarca zapada aktivnost i korist, žena se često osjeća beskorisnom pa se mora na svoje načine zabaviti kako umije. Tako se ženi dodjeljuje naslov kućanice te je njezin posao boravljenje u kući i briga oko nje i briga oko djece ako ih ima (a ako ih nema, na nju se gleda kao nepotpunu osobu – isto kao i bez muškarca). Ako žena ima sluškinju, ima još manje stvari kojima može zabavljati um. De Beauvoir na naslovnici djela navodi da se ženom se ne rađa, nego se ženom se postaje, a odgovor na pitanje kako se ženom postaje upravo je muškarčevim utjecajem. Nijedna žena nije rođena s pomisli da joj je biti uvijek pasivnom i drugom, već ju se od malena odgaja da postane upravo to 'Drugo' kako ju opisuje De Beauvoir: ona nema svoje 'ja', već ima svoje 'mi', ona nema pravo na svoje ja, to jest pravo postoji, no bez muškarca njezino je 'ja' bezvrijedno u društvu, jer u 19. je stoljeću razvod zabranjen, a ženama se nameće i danas poznata izjava, da im je ostati u kući, a takav se pristup ženama kao pod-ljudima opravdava time da one nisu idealne jer su biološki infantilne te samim time i intelektualno slabije (2016: 132).

Žena je bez muškarca osuđena na siromaštvo i nemoć. De Beauvoir navodi Comteovu misao da žena nema nikakvog ekonomskog ni političkog prava već je samo poznata kao supruga i odgaja djecu (2016: 132). Kako se cijeli rad bavi ovim pitanjem, žena je često predstavljena kao stvar koja pripada nekom muškarcu koji onda određuje što će i kako će s njom: „Žena je vlasništvo koje dobivamo ugovorom, ona je privatno vlasništvo; konačno žena je, pravo budi rečeno, samo aneks muškarcu.“ (De Beauvoir, 2016: 132) Dakle, ženu se najčešće gleda kroz ulogu domaćice, koja je zadovoljna svojom ulogom takvom kakva jest. Čak i kada se žena počinje emancipirati od muškarca, dok se otvaraju vrata tvornica i ženama te više fizičkih, to jest tradicionalno 'muških' poslova, za žene se i dalje smatra da bi im bilo najbolje da budu majke i kućanice. Jednake prilike, a nejednake plaće žena i muškaraca stvaraju jaz u kasnijim 'istim pravima' te one zbog toga i dalje žele privući muškarce: „Ekonomska povlastica koju drže muškarci, njihova socijalna vrijednost, prestiž braka, korisnost muške potpore, sve to potiče žene da se žarko žele svidjeti muškarcima.“ (De Beauvoir, 2016: 160) Ona biva za muškarca takvom kakvom ju on želi vidjeti jer shvaća da ima puno više prednosti u braku nego izvan njega – iako brak i nije ono što baš svaka žena želi. Ženama je da budu tu za ljubav, eleganciju i kao trofej muškarcima tako da se one određuju prema muškarčevim željama, tzv. *muški pogled na žene*¹.

Od početaka priče o ženama, one nisu svoje – Eva je stvorena iz Adamovog rebra da Adam ne bi bio usamljen – Eva je od njega stvorena za njega. Muškarac od žene u većini slučajeva zahtjeva pasivnost, osim ako se radi o majčinstvu ili domaćinstvu – tu je pak on odsutan fizički, emocionalno ili na oba načina.

De Beauvoir ove tvrdnje raslojava na nekoliko poglavlja, no najvažnija za ovaj rad poglavlja su o braku, majčinstvu, društvenom životu te položaju žene.

---

¹ Slobodni prijevod, orig. *male gaze*

5. Ana Karenjina i životne uloge

Ovaj se dio završnoga rada bavi trima glavnim ulogama u kojima se Ana Karenjina nalazi kroz život, objašnjenim kroz *Drugi spol*. U ovom se poglavlju rad osvrće na Anine bračne i izvanbračne odnose, odnosno kakva je ona majka te osoba u društvu prije i nakon preljuba. Dakle, time se Anine životne uloge svode na: socijalno biće, bračnu, odnosno ljubavnu, partnericu, i majku.

5.1. Ana Karenjina i (izvan)bračni odnosi

Lik Ane Karenjine u (izvan)bračnim se odnosima oblikuje prema nekoliko likova: svom bračnom partneru, Aleksiju Karenjinu, svom bratu Stjepanu Arkadijeviču i njegovoj ženi Dolly te prema Aleksiju Vronskom, svom izvanbračnom partneru.

Sudbina koja ženu najčešće zapadne kako bi mogla funkcionirati u društvu je brak. Kada se u romanu po prvi puta pojavi Ana, opisana je kao biće koje je nedohvatljivo, njezina ljepota izvan je ovoga svijeta, jednostavna, a elegantna. Ana Karenjina svoju priču započinje u hladnom braku s Aleksijem Karenjinom i s njim ima sina Serjožu. Aleksije Karenjin čovjek je visokoga položaja u društvu kojega zanimaju dosadne stvari, a Ana ima još života u sebi koji samo bruji da izađe iz nje. Kasnije, kada dolazi kod brata upoznaje Aleksija Vronskog koji se već u vlaku zainteresira za nju. Nakon upoznavanja Vronskoga život joj zbog društva odlazi nizbrdo, rodi kćer Vronskomu te polako gubi svoj društveni status što ona smatra nepravednim.

Odnos Ane i drugih žena varira, Ana je s Dolly bliska, a s Kitty je bliska pri upoznavanju, no kasnije se javlja zavist. Početkom romana, Ana odlazi u posjet na poziv svojega brata Stjepana Arkadijeviča koji ju moli da porazgovara s njegovom ženom Dolly o njegovom preljubu te da ju uvjeri kako ju on još voli, makar nikome tada ne priznaje da uopće ne žali svoj postupak te da bi ga ponovio jer mu njegova žena, nakon što je rodila djecu, više nije privlačna, dok Dolly za isto krivi Stivu (Stjepan Arkadijevič odmila): „Ta ona je mlada, ta ona je lijepa — nastavi. — Razumiješ li, Ano, da je moja mladost, moja ljepota uzeta... A tko ju je uzeo? On i njegova djeca. Odslužila sam mu i u toj službi otišlo je sve moje, i njemu je sada, razumije se, vulgarno, ali svježije biće ugodnije.“ (Tolstoj, 2004: 73) Muškarac odbija ženu zbog onoga što je on njoj prouzročio. Ana uvjerava Dolly da je njezin brat dobar te da je

učinio pogrešku, ali da ju ipak voli. Dolly se premišlja treba li tražiti rastavu braka ili ne, jer zna da financijski bez njega ona i djeca nemaju velike šanse preživljavanja, dok je muškarcu dopušteno sve jer je svjestan svojeg položaja: „Muškarac u krevet može dovesti robinje, palake (javne žene u antičkoj Grčkoj), konkubine, ljubavnice i prostitutke, ali mu je naloženo da poštuje izvjesne povlastice svoje legitimne žene.“ (De Beauvoir, 2016: 441)

Ova se uloga braka i ženinog položaja može uvidjeti i kod Konstantina Levina. Konstantin Levin čovjek je sa sela, nenaviknut na grad, koji se zaljubio u Kitty u isto vrijeme kada joj se Vronski udvarao, a kada je Kitty Levina odbila. Za svrhu ovog rada, kako bi se i Levin povezao s patrijarhatom, primjećuje se kako Levin na brak gleda kao potrebu te na ženinu ulogu gleda samo kako će mu dati obitelj:

„Levin je jedva pamtio svoju mater. Pojam o njoj bilo je za nj sveto sjećanje, i njegova buduća žena imala je biti u njegovoj mašti obnova onoga čarobnoga, svetog ideala žene kakva je bila njegova mati. Ljubav prema ženi ne samo da nije mogao sebi predstaviti bez braka, nego je prvo zamišljao obitelj, pa onda takvu ženu koja će mu dati obitelj.“ (Tolstoj, 2004: 98)

Kad Ana razuvjeri Dolly da treba ostati sa Stivom, pojavi se Kitty, Dollyina sestra koja se zaljubi u Anu čim ju vidi i nagovara ju da pođe s njima na ples. Anom kao da su svi zalučeni, makar njezina odjeća nije pridonosila toj reakciji, već Ana sama: „Ni crna haljina s prekrasnim čipkama nije se vidjela na njoj; to je bio samo okvir, a vidjela se samo ona, jednostavna, prirodna, otmjena, ujedno živahna i vesela.“ (Tolstoj, 2004: 83) Kitty je bila opčinjena Vronskim te je htjela s njim plesati mazurku, no Vronski je plesao s Anom te kad je Kitty to vidjela odmah je zaključila da je u Aninoj gracioznosti nešto okrutno.

Anin odnos s njezinim bračnim partnerom, Aleksijem Karenjinom, naglo se pogoršava nakon što upozna Vronskoga. Ženine se želje za bračnim partnerom ne poštuju upravo iz razloga ekonomskih povlastica – ona ne ide za onim kojega ljubi već za onim koji joj nudi najsigurnije financijsko stanje. Ana je s Karenjinom jer se Karenjin našao kao bogatiji muškarac. Na kolodvoru Ana upoznaje i Aleksija Vronskog koji je neženja prvotno zaljubljen u Kitty, no kad vidi Anu sve to otpada i on ima novi izazov za pokoriti. Vronskome Ana u početku čak i jest izazov, a s time što ju želi osvojiti upropaštava njezin život. Vronski i kolodvorska stanica obilježavaju početak njezinog novog života, a ujedno i kraj onog sigurnog, starog. Ana odlazi na ples, a nakon večeri uskoro odlazi nazad u Petrograd, a prati ju Vronski koji joj u vlaku priznaje da ju ljubi. Kad Anu na stanici dočeka muž on joj se učini nezgrapnim

te osjeti kako joj je neugodno u njegovoj blizini: „Osobito ju je iznenadilo čuvstvo nezadovoljstva sa sobom koje je osjetila pri susretu s njim. Čuvstvo to je bilo domaće, poznato, čuvstvo nalik na stanje pretvaranja, koje je osjećala u svojim odnosima prema mužu; no prije nije opazala toga čuvstva, sad ga je jasno i bolno spoznala.“ (Tolstoj, 2004: 107) Tu Ana po prvi puta izlazi iz sebe i spoznaje da ona svoga muža, Aleksija Karenjina, zapravo nikada nije voljela, ali ni nije mogla to ranije spoznati dok nije osjetila prvo čuvstvo ljubavi, no o Vronskom si ne smije ni dopustiti razmišljati jer o njezinom braku ovisi njezin položaj, a i njezin voljeni sin Serjoža. Otkako je upoznala Vronskoga, otkako joj je on priznao da ju ljubi, Ana ne može prestati misliti o njemu, i o nedostacima Karenjina kojih kod Vronskog ne nalazi. Karenjin, uvijek hladan prema njoj ni ne primjećuje Aninu unutarnju borbu. No Ana ne smije dopustiti svojim osjećajima prema Vronskom da izrastu u ljubav, jer mora voditi brigu o svojem društvenom statusu, pa stoga ostaje s Karenjinom, ali se počne tajno sastajati s Vronskim: „No kako izvan slobode nema ni ljubavi niti individualnosti, da bi si doživotno osigurala zaštitu mužjaka mora se odreći ljubavi specifičnog pojedinca.“ (De Beauvoir, 2016: 449)

Ženama pozicija u društvu ovisi o bračnim partnerima. Tako se u *Ani Karenjinoj* mogu vidjeti velike razlike kada padne u položaj preljubnice. Dok u slučaju Stjepana Arkadijeviča vidimo da on ima pravo na odnose izvan braka, žene ne mogu ni sanjati o istome. Ljubavnici za žene predstavljaju pad s društvene ljestvice ako se za preljub ikada sazna, a ako žele biti iskreno voljene, u većini slučajeva tu ljubav moraju tražiti izvan svojeg braka. Tako se Ana u početku skriva od Karenjina s Vronskim, a Karenjin to ni ne primjećuje dok ne čuje da drugi ljudi o tome pričaju. Ani je Karenjin sve odbojniji te je sve više odsutna od kuće i nalazi se s Vronskim kod kneginje Betsy, Vronskijeve rođakinje. Ana nakon utrke konjima, u kojoj je Vronski pao, priznaje Karenjinu da ga vara. Karenjin koji je već i sumnjao na to odlazi kući te piše Ani da ako želi vidati svoga sina mora prekinuti s Vronskim i vratiti se kući kao da ništa nije bilo, makar će njihovi odnosi biti još hladniji nego dosad. De Beauvoir ovo opisuje kako mužu nije važno da bude u ljubavnim odnosima, nego da ne bude obeščašćen, baš kao Karenjin, muž „neće oklijevati nametnuti ženi sumoran režim, uskratiti joj svaku kulturu, oglupaviti je s jednim ciljem da očuva svoju čast.“ (De Beauvoir, 2016: 453) Tako Karenjin Ani ostavlja pismo u kojemu joj govori da oni moraju nastaviti dalje usprkos svemu što je ona napravila: „Moja je odluka sljedeća: kakvi god bili vaši čini, ne smatram da bih imao pravo prekidati veze kojima smo svezani višom vlašću. Obitelj ne može biti razorena zbog hira, samovolje ili čak

prestupka jednoga od bračnih drugova, i naš život mora teći kako je tekao prije. (...) U protivnom slučaju možete sami zamisliti što čeka vas i vašega sina.“ (Tolstoj, 2004: 291-292)

Žene za svoj status žrtvuju mnogo toga, no Ana odlučuje ne riskirati svoju sreću zbog društvenog položaja, znajući da će se taj položaj naglo promijeniti. Ana zbog Serjože usprkos statusu koji je štetan po nju dolazi kući te se pretvara. Ona i Vronski se nalaze, ali im to nije dopušteno u Karenjinovoj kući, te ga jednom Ana zaželi vidjeti dok Karenjina nema kod kuće pa se Vronski i Karenjin susretnu na ulazu. Anina propast počinje kad otkrije Vronskomu da je trudna i oni odluče pobjeći. Nakon toga kreće preobražaj iz Aninog statusa kao nedohvatljive božice do obične smrtnice koja počinjava grijehe gore od njezine okoline. Ana se zapravo nije olako odlučila na svoju poziciju. Kada je Vronski s njom sjeo na vlak za Petrograd, on je znao da je ona udana te je rekao da mora biti tamo gdje je ona. U njezinoj se glavi tada odvijala bitka: „Rekao joj je upravo ono za čim je žudjela njena duša, no čega se njen razum bojao. Ona ne odgovori ništa, i na licu njezinu on je vidio borbu.“ (Tolstoj, 2004: 106) Vronskijeva majka, koja je prvo obožavala Anu i htjela da Vronski stupi u nekakav odnos s njom, nakon gubitka Aninog položaja ne podržava tu vezu te smatra da je sramotna za Aleksija koji je bio činovnik i imao veliku karijeru pred sobom. Ponovno se za položaj muškarca, koji je sam stavio na sebe, krivi žena.

Anin društveni status određuju i njezina djeca. Njezino se majčinstvo polarno suprotstavlja jedno s drugim, s novorođenom kćeri ne može se povezati te osjeća potpunu ravnodušnost prema njoj – upravo suprotno od onoga što joj predstavlja Serjoža. Prije nego što je pobjegla s Vronskim, Ana je uvijek imala svojega sina u kojemu je našla izlaz iz svoje situacije: „Sjetila se one donekle iskrene, premda i preuveličane uloge matere koja živi za sina, koju je preuzela na sebe posljednjih godina, pa je s radošću osjetila da u stanju u kojemu se nalazila ima područje nezavisno od položaja na koje će stati prema mužu i Vronskomu.“ (Tolstoj, 2004: 296) Ana Vronskome rodi kćer s kojom ne osjeća povezanost jer ju poistovjećuje sa sobom, prikazano tako da joj daje isto ime: „U kćeri majka ne pozdravlja člana odabrane kaste. Ona u njoj traži dvojnicu.“ (De Beauvoir, 2016: 557) Samim time zaključuje se da Ana i na svoju kćer gleda kao na grešnicu – kao na sebe. Kada njezina kćer dolazi u njezin život i kada ona to otkriva Vronskome, on se odmah počinje premišljati, možda i od toga trenutka Ana počinje zamjerati svojoj kćeri. Ana nema dobar pogled na sebe ni odnos sama sa sobom te tako ne može imati dobar odnos ni sa svojom dvojnicom. Upravo je suprotno sa Serjožom, jer on dolazi iz braka koji je bio siguran, makar manjkav u ljubavi te je Ana mogla potpuno prelijevati svoju ljubav u sina, ljubav koju nije imala za muža. Ana za njihovu kćer

osjeća potpunu ravnodušnost, pa s obzirom na to da se toliki naglasak stavlja na muške likove može se zaključiti da je tako zato jer je ona upravo – djevojčica. Serjoža je njezin sin koji joj nedostaje, kojeg voli više nego sebe i počinje kriviti Vronskoga za svoj položaj nemogućnosti viđanja Serjože.

Iz *Drugog spola* mogu se iščitati citati iz dnevnika Sofije Tolstoj, čija priča o manjku ljubavi prema svom mužu podsjeća na Anu i Karenjina. Karenjin, također stariji od Ane, uvijek je bio hladan prema njoj i uvijek mu je pozornost bila posvećena poslu, a ne sinu i ženi. Sofija Tolstoj, bila je većinu vremena sama i trebala je neku pozornost, bilo što, od Lava Tolstoja: „Tko će mi pokazati kako da se probudim, da oživim? Ubija me ova samoća. Nisam na nju navikla. (...) Njemu je samoća poznata. On ne crpi zadovoljstvo kao ja, iz druženja s bliskim prijateljima, nego iz svojih aktivnosti...“ (De Beauvoir, 2016: 487) Ana je nalazila zanimaciju u Serjoži i voljela ga neizmjereno, kao Sofija Tolstoj svoju djecu. Njoj je Lav Tolstoj, kao Ani Karenjin, često i bio odbojan makar se uvjerala da je zaljubljena u njega, što je prouzrokovalo ljubomori. Ta se ljubomora kasnije javlja i kod Ane s Vronskim. Kad se Ana i Vronski usele zajedno, sve je idilično. Ona voli Vronskog i on nju, makar i on polako shvaća svoju autonomiju i želi ponekad biti sam: „U svakom slučaju, sve joj mogu dati, ali ne svoju mušku nezavisnost', mislio je.“ (Tolstoj, 2004: 647)

Kod žena ljubomora prodire van kada im muškarci više ne daju pozornost koju su dobivale kad su bile mlade i lijepe. Ana postaje neprekidno ljubomorna na odsutnost Vronskoga i počinje sumnjati da ima ljubavnicu. Shvaća da se mora smiriti jer će Vronskoga samo otjerati od sebe, no ako i previše popušta Vronski će jednako biti odsutan i za Anu u toj situaciji nema pobjede. De Beauvoir i ovaj fenomen objašnjava tako da ako žena previše popusti ljubavniku, riskira da mu ljubavnica postane važnija od nje, a ako mu isto brani može ga samo odgurnuti od njihovog zajedničkog života. Ako ništa ne uspijeva, žena će se okrenuti tantrumima i živčanim slomovima (2016: 503). Isto se događa i Ani na kraju romana kada sumnja da ju Vronski vara, Ana pravi scene, ima živčane slomove i samo ga tjera da ostaje doma dok propada zbog neutemeljene ljubomore: „Ljubav je ta jenjala; prema tome, po njezinu zaključivanju, morao je dio svoje ljubavi prenijeti na drugu ženu, i ona je bila ljubomorna. (...) Nemajući još predmeta za ljubomoru, ona ga je tražila. Po najmanjem nagovještaju prenosila je svoju ljubomoru s jednog predmeta na drugi.“ (Tolstoj, 2004: 739)

Ana i Vronski prije Aninog samoubojstva mrze se, ali i ne mogu jedno bez drugoga te tako sami sebi zadaju rane preko kojih ne mogu prijeći jer im zasebni ponosi to ne dopuštaju.

Ana počinjava samoubojstvo u deliriju kada ide na vlak te govori kako će sve ljude osloboditi od sebe – oslobodit će muškarce u svojem životu od onoga što su napravili od nje. Samim tim krajem Ana daje 'kozmičku pravdu' samo muškarcima, dok žene i dalje svoje položaje podnose.

5.2. Ana Karenjina i društveni odnosi

Anini se odnosi s društvom raslojavaju na odnose s mužem s kojim je ona prihvaćena u društvu, na odnose majke i sina, na odnos prijateljstva s Dolly te na odnos s Vronskim, čime zapravo njezin društveni status i normalni društveni odnosi propadaju.

Dom ljudima služi za pokazivanje sebe i svojih standarda – ne samo da bi sebi svoje standarde potvrdili već i svojim poznanicima. Žena je u kućanstvu uglavnom zadužena za izgled doma te održavanje odnosa u muškarčevom socijalnom krugu. Posjećuje i prima ljude u svoj dom, sređuje se kako bi se prezentirala u najboljem svjetlu, dok se od njezinog muškarca ne očekuje isto jer je on ostvaren kroz svoja djela, a ne vanjštinu. Žena svoju vanjštinu koristi kao zavodničku pripomoć. Žene su, iako se prezentiraju kao površne i narcisoidne, često svjesne ispraznosti primanja, posjeta i sređivanja, no ne mogu ništa učiniti da bi se suprotstavile tom položaju jer je to njihova dužnost ako žele opstati u društvu.

Kada se Ana integrira u društvo ona je voljena sa svih strana, jer ona stječe svoj društveni status i pozitivan odnos zahvaljujući svom bračnom partneru. Ona je udana žena koja ima dijete i naizgled sretan brak. Ani mnogi ljudi zavide i na ljepoti i na životu koji je njezin muž stekao za njih. Ljudi ju pozivaju na balove, a ona polako, od društva koje je stekla uz muža polazi sve više društvu Vronskoga, njemu i njegovim prijateljima, koji podržavaju vezu između njih dvoje. O toj se vezi, naravno, ne smije na glas razgovarati no ipak se razgovara. Ana se drži svoje obitelji i muža jer je svjesna da žena bez obitelji nije ništa. Ona se u društvu može prikazati kao i da ne postoji. Ana prima poštovanje okoline jer je Aleksije Karenjin naširoko poštovan čovjek. Dakle, Ana postoji visoko u društvu jer Karenjin, njezin muž, postoji visoko u društvu. Ana prepoznaje kako je nepravедno da se žene osuđuju po društvenom statusu zbog jedne greške koju je morala napraviti, kao i kad kasnije, kada je već s Vronskim, on njoj govori da se njezina situacija promijenila: „Premda se Ana uporno i ogorčeno protivila Vronskom kad joj je govorio da je njezin položaj nemoguć, smatrala je u dubini svoje duše svoj položaj lažnim, nepoštenim, i svim ga je srcem htjela promijeniti.“ (Tolstoj, 2004: 294)

Žene se muškarcima uvijek predstavljaju i pokušavaju biti najbolje verzije sebe, dok pred istinskim prijateljicama to ne moraju raditi. Tako se Ana uz Dolly, s kojom je u odnosu dubokog prijateljstva, ne mora pretvarati. Žene istinsku povezanost pronalaze u prijateljicama. U njima traže neku ponovnu potvrdu da jesu – da postoje: „Ženska prijateljstva koja uspije sačuvati ili stvoriti ženi su dragocjena. (...) Žene, zatvorene u općenitost njihove ženske

sudbine, ujedinjene su nekom vrstom imanentnog suučesništva. A ono što prije svega traže jedna od druge jest potvrda svijeta koji zajedno dijele.“ (De Beauvoir, 2016: 579) Ovakvo prijateljstvo Ana pronalazi s Dolly. Nakon što se javno sazna za Anin preljub, ljude je sram dolaziti kod nje u goste, pa joj to i govore. Anin društveni život počne patiti, jer ona izuzev Vronskog nema nikoga. Tako se Ana opet nađe u situaciji gdje joj je isto kao kad je bila doma kod Karenjina. Samo ovdje ima muškarca koji ju voli i poštuje, a kod Karenjina je imala čovjeka koji se oženio za nju jer je to bilo nešto što je on morao odraditi kako bi bio član društva. Preljub oštro osuđuju skoro svi Anini bivši poznanici, ipak, Ani vjerna prijateljica ostaje Dolly. Ženska su prijateljstva drugačija od muških, pošto muškarci i ne dijele iste sudbine, a žene ih dijele. Muškarac može završiti bilo kako, dok za ženu ima samo dva izbora: brak ili propast. Žene, sa svojom dijeljenom sudbinom, razgovaraju o svojim planovima, povjeravaju se jedna drugoj te se poštuju međusobno, kao jednake. Dolly dolazi kod Ane i razgovara s njom o njezinom životu. Primjećuje da Ana koristi odjeću i izgled kako bi se prikazala da je na višem statusu nego što je, no zbog Anine situacije, Dolly i u svojim zakrpanim košuljama stoji iznad Ane na društvenoj piramidi: „smatrala je svojom dužnošću da obiđe Anu i da joj pokaže kako se njezini osjećaji ne mogu promijeniti, unatoč promjeni Anina položaja.“ (Tolstoj, 2004: 609)

Ipak, teško je naći iskrena prijateljstva među ženama jer se vrlo često ubrzo počnu smatrati suparnicama. Iz obožavanja koje je jedna krajnost prelazi se u drugu krajnost – mržnju. Kitty je zamrzila Anu još na balu, kada je Vronski bio privrženiji njoj nego Kitty. Kitty ostaje ogorčena na Anu, sve do trenutka kad ju opet sretne: „No ponajprije na polju zavodjenja i ljubavi svaka žena u drugoj vidi neprijateljicu. Upozorila sam na to suparništvo u mladim djevojaka: ono se često nastavi cijeloga života.“ (De Beauvoir 2016: 583) No kod Kitty se to suparništvo ne nastavlja zbog toga što Kitty poima da joj je bolje bez Vronskoga, jer ona je ipak pošla za Konstantina Levina. Kitty spoznaje da joj Ana više nije prijateljica te joj lakne kad se nalazi u njezinoj blizini bez prijehira. Anu čak odbija i njezina stara prijateljica, Lidija Ivanovna, te ona odgovara umjesto Karenjina na pismo da neće pristati na rastavu koju je Ana tražila. Lidija je Ivanovna zapravo čekala da Ana i Karenjin prekinu, jer je ona bila zaljubljena u Karenjina. Kao da je čekala trenutak kad će Ana učiniti pogrešku da ona može 'uletjeti' u ulogu njegove žene.

Još jedan društveni odnos koji Anu određuje je odnos majke i sina. Njezinom sinu Serjoži govore da je ona umrla, no Serjoža nikome ne vjeruje već on zna da je njegova majka negdje živa i ona mu se pojavi na rođendan no sreća ne potraje dugo, jer ona mora otići da ju

Karenjin ili Ivanovna ne primijete. Serjoža kasnije u životu govori kako se ne sjeća svoje majke, jer više nije dječak da joj bude privržen i mora se odučiti od toga, iako mu tajno i dalje nedostaje i čeka dan kad će se ona vratiti. Karenjin je Serjožu nakon Aninog odlaska volio još manje, no znao je da mora ulagati u njegovo obrazovanje i on ga je on sam naučio da mora biti hladan ako će biti muškarac, a Serjoža je samo znao da mora poštivati oca kako mu je majka rekla, pa je tako i radio. Serjoža je u situaciji svoje majke još jedna osoba grubo pogođena patrijarhatom. On je, zbog očeve hladnoće i majčine nezasitive želje za nečim većim, ostao sam, majku mu je oduzelo društvo te njegov otac, jer ipak je on onaj koji nije dopuštao da ga Ana više viđa.

Društveni status koji ženu najviše spušta niz društvenu ljestvicu jest status preljubnice. Taj status Ana zadobiva zbog Aleksija Vronskog. Žena se kod ljubavnika nađe ne zbog ljutnje, već zbog razočaranja u muža. Ona u braku ne nalazi zadovoljstva ni u erotičnom ni u emocionalnom smislu pa je logično za zaključiti da će ona isto potražiti izvan braka. Zbog odlaženja ljubavniku, kako govori De Beauvoir, žena od ljubavnika očekuje da ju spasi od braka, a samim time ona ljubavnika uplaši te on postaje hladniji prema njoj. Ako pak on pristane na to, odnosi im postaju jednako rutinski kao u prošlom braku te tako žena opet upada u isti problem (2016: 590). Preljub je kod žena veći zločin nego kod muškaraca – za njih je to prihvatljivo dok su žene prekorene i gurnute po stranu od društva upravo iz razloga što muškarac uvijek drži višu poziciju od žene, makar oni bili ujedinjeni u jednakosti: u braku. Primjerice, može se povući paralela između Anine situacije i Stivine situacije. Ana je prevarila svojega muža jer se nije osjećala dovoljno voljeno (ako i uopće) te je trebala neku potvrdu toga da je ona i dalje žena – tu je potvrdu našla u Vronskome te ju je društvo oštro osudilo. Stiva je prevario svoju ženu Dolly jer ona više nije bila dovoljan trofej za njega, nije mu više bila privlačna te je izvan braka tražio taj osjećaj – Stiva je i dalje u društvu funkcionirao kao normalna osoba jer se za muškarce smatra da je normalno da dopune osjećaja traže izvan braka. Štoviše, Stivi nije žao što je prevario Dolly već to što je ona saznala za to. Nadalje, Stiva čak očekuje da će mu žena oprostiti jer je sigurno svjesna svoje situacije: „Čak mu se činilo da ona, istrošena, ostarjela i već nelijepa žena, koja se ničim ne ističe, jednostavna, samo dobra mati obitelji, mora po čuvstvu predanosti biti dobrohotna.“ (Tolstoj, 2004: 9)

Ženama je potrebna muška potvrda njihove ljepote, a ako muževima dosadi gledati svoje žene, one će tražiti vanjske potvrde svoje ljepote: „Previše svakodnevan pogled njezina muža više ne uspijeva nadahnuti njezinu predodžbu o sebi. Treba joj da je oči pune misterija otkriju i samu kao misterij.“ (De Beauvoir, 2016: 584) Tako se Ana sredi kada Levin prvi puta dolazi kod nje i Vronskoga da ju upozna. Levin, kao i svaki muškarac koji je upoznao Anu,

potpuno je obuzet njezinom prisutnošću, a Ani godi njegov pogled: „Levin pogleda s portreta na izvornik. Poseban sjaj obasja lice Anino dok je osjećala na sebi njegov pogled.“ (Tolstoj, 2004: 699) Dakle, Levin potvrđuje njezinu ljepotu u koju Ana počinje sumnjati kada Vronski sve manje obraća pozornost na nju. „U svakom slučaju, preljub, prijateljstva i društveni život u bračnom životu predstavljaju tek rasonodu. Oni mogu pomoći da se podnesu bračne prisile, ali ih ne poništavaju. To su samo lažni bjegovi koji nimalo ne omogućuju ženi da autentično uzme svoju sudbinu u svoje ruke.“ (De Beauvoir, 2016:593) Upravo po ovom citatu spoznaje se što je romanom prikazano – Ana kao preljubnica mislila je da se spasila s Vronskim, jer s mužem nikada nije osjećala što je osjećala s njim, a ipak joj je i Vronski donio tužnu sudbinu. Ona nije mogla postojati s Karenjinom zbog sebe same, a s Vronskim zbog društva te ju je to osudilo na propast. Anina dva kobna muškarca, oboje imena Aleksije dodatno pokazuju da je Anina sudbina od početka stvorena da bude nesretna.

5.3. Ana Karenjina kao zaljubljena žena

Ljubav ženi i muškarcu ne predstavlja istu pojavu. Muškarcu je to razonoda uz stvari koje je obvezan raditi, a ženama je to sve – ono što ih definira. Muškarac želi posjedovati svoju ljubavnicu te time ostati subjektom, a žena se uklapa u njegov život, potpuno mu se predaje, ali ga ne preuzima kao glavna zanimacija. To proizlazi iz činjenice da se muškarac ostvaruje sam po sebi, a žena u odnosu na njega: „Da bi se pronašla i spasila, žena se počela gubiti u njemu: činjenica jest da se malo-pomalo u njemu i izgubi.“ (De Beauvoir (2016: 688) Ana se potpuno predala Vronskom, toliko da više nije vidjela ništa izvan svog odnosa s njim: „Shvati da se za mene od onoga dana kad sam te zavoljela sve promijenilo. Za mene postoji samo jedno, to je tvoja ljubav. Ako je ona moja, osjećam se tako visoko, tako čvrsto da me nitko ne može poniziti.“ (Tolstoj, 2004: 323). Dakako, Ana je ponižena i osjeti to kasnije, no zanesena Vronskim to ne primjećuje u naletu ljubavi.

Ona radi sve da bi njezin muškarac bio sretan i ne zamjera mu ništa kada ode u krajnost, nego zamjera sebi. Ona sve njegovo preuzima uključujući i prijatelje. Ana se tako potpuno odvaja od Karenjina i njegove okoline kada počne hodati s Vronskim, sve se više odvaja od Karenjinove konzervativnosti i upušta se u Vronskijevo liberalnije društvo u koje ju uvodi i prihvaća Betsy Tverska. Ona više ne vidi čari svojih starih prijatelja. Te krugove dijeli u tri dijela, za prvi krug Ana više ne osjeća nekadašnje poštovanje: „Ana se sada s naporom mogla sjetiti onog osjećaja gotovo pobožnog poštovanja koje je prvo vrijeme gajila prema tim osobama“, drugi krug je nepodnošljiv: „Činilo joj se da se i ona i svi oni pretvaraju, pa joj je postalo tako dosadno i nezgodno u tom društvu da je, koliko je bilo moguće, manje odlazila grofici Lidiji Ivanovnoj“, a treće je društvo tek bilo društvo kneginje Betsy Tverske, društvo Vronskoga: „nakon puta u Moskvu bilo je obratno. Izbjegavala je svoje prijatelje po osjećaju i pohađala to više društvo.“ (Tolstoj, 2004: 132-133)

Žena pokušava zadovoljiti svoga muškarca kako god zna i ako ne uspijeva pobuditi požudu u njemu, ona je nepotrebna i ponižena. De Beauvoir navodi kako ženina predanost ne poznaje granice. Ona je cijela u ljubavi dok je muškarac prisutan samo da bude zadovoljen te kad on odlazi žena se osjeća izdanom i napuštenom – pa čak i kasnije kada je prisutan. To se kod Ane i Vronskoga javlja kroz svađe i Anina stalna histeriziranja, kao što je spomenuto u poglavlju 3.1. kada osjeća da ga gubi, pa čini sve što zna kako bi ga zadržala, što njega samo odbija. Muškarčeva ljubav mine nakon što ju utaži u ženi, a žena tada postaje zarobljenica

(2016: 695). Ako se dvoje ljubavnika posvećuju jedan drugome oni si međusobno dosađuju. Isto se događa kad Ana odlazi s Vronskim u Italiju – previše su zajedno i na koncu si dosade: „Ana se začudila njegovu razočaranju, postao je silno dosadan u talijanskom gradu; palača je najednom postala očigledno stara i prljava.“ (Tolstoj, 2004: 485) U ovome leži paradoks ženinog položaja, ona muškarca želi samo za sebe, a ako joj se to ostvari ona i sama spoznaje tu dosadu i želi ju obrnuti.

Kada muškarac negdje odlazi, žena ga čeka te što ga dulje čeka to je vjerojatnija ljubomora. „Gdje je?“ i „S kim je?“ pitanja su koja prolaze kroz ženski um i nerijetko su i opravdana. Ana takva pitanja i ljubomoru osjeća kada Vronski odlazi s majkom i njezinom susjedom koja je mlađa od Ane. Ljubav se kod Ane ostvaruje kao nesigurnost čim Vronski ne obraća potpunu pozornost na nju. Ona se opet uređuje kako bi ju on primijetio, a on to spoznaje i odlučuje zanemarivati. Više ga ne privlači jer je nestala njezina misterija i ostala je samo novorođena histerija žene čiji muškarac više nije potpuno njezin. Žena se u ljubavi gubi i ne raspoznaje kako se kroz muškarca afirmira, već se ona u svojim odlukama vidi kao samostalna, pa i u odluci da pođe za Vronskoga, Ana ipak ostaje pasivan lik. Vronski joj govori kako nije pametno da izlazi zbog njezinog položaja preljubnice, no nju to ne zanima te odlazi u javnost. Ljubav je za nju zla kob koja ju osuđuje na potpunu propast, a i njezina potreba za samostalnošću, ista ta ljubav osuđuje Anu na smrt u deliriju, ona je žrtva koja krivi sebe za sve što se dogodilo – Ana se prije smrti ispričava Bogu: „„Gospode, oprost mi sve!“ progovori ona osjećajući nemogućnost borbe.“ (Tolstoj, 2004: 767) Ana se osjeća krivom – osjećaj koji muškarcima nije utjeran u glavu od mladosti, samu sebe muči te na kraju počinjava samoubojstvo kao jedini izlaz iz situacije u kojoj se našla i u koju je stavila druge ljude. Žena i u smrti služi.

6. Zaključak

Ana Karenjina roman je razdoblja ruskog realizma u kojemu se upoznaje lik Ane kao žene koja samo želi slobodno voljeti, a da to ni ne shvaća prije Vronskoga. Ana nakon ulaska u vezu s Vronskim mora ponovno učiti kako da se snalazi kroz svijet koji ju je nekoć primao raširenih ruku. Uz knjigu Simone de Beauvoir upoznaje se Ana kao žena koja postoji u patrijarhalno doba, kad je muškarcima dopušteno sve, a ženama je jedino slušati što im muževi zapovijedaju.

Uz sve što je Ana htjela postići, emancipaciju od muža, ljubav s drugim čovjekom, postigla je ljubav, no ni ta prividna sreća nije dugo potrajala. Žena vrlo često kod ljubavnika ode zbog razočaranja, što se u Aninom slučaju i dogodilo. Ana, makar je mislila da sloboda leži kod Vronskoga u naručju, nije pronašla slobodu nego samo još više okova. Misleći da će se tako spasiti samo joj je bilo još gore. Bila je odjednom odvojena od sina za kojega nije bila sigurna da će ga ikada vidjeti. Bila je odvojena od slobode koju joj je pružao brak s Karenjinom te je zapela u vezi s muškarcem koji ju je prvo zavodio jer ju je htio osvojiti, kao stvar koju može posjedovati. Dok im zajednički život nije dosadio bilo im je lijepo, no s Aninom rastućom ljubomorom i njegovim stalnim izbivanjima iz doma, u njihovoj kući mir nije dugo potrajao. Ana je bila uvjerena da ju Vronski vara, a vjerojatno i zbog toga što je sama bila preljubnica pa je projicirala svoje unutarnje probleme na druge.

Ana se nikada nije prestala osjećati krivom za upropaštavanje Karenjinova života, makar je on jednako upropaštavao njezino postojanje kad su živjeli skupa. Ana se toliko izgubila u Vronskom da je zaboravila vidjeti samu sebe i sve oko sebe, ostavila je Serjožu Karenjinu, makar joj je Serjoža nedostajao, no ona je morala otići, a Karenjin joj Serjožu nije htio dati. Svoju djevojčicu nije voljela jer je djevojčica lako mogla postati ista kao i ona. Vronski nije mogao Ani ispuniti želju da bude njezin cijeli, jer žene žele imati muškarca cijelog, što je za Vronskoga značilo da neće imati slobodu. Na koncu je Anina najveća slabost bila upravo ljubav – najveća slabost u smislu supostojanja s ljudima – ali i najveća mogućnost da bude sretna. Na kraju je prevagnulo društvo i Ana završava tragično, kao žena koja je htjela, ali nije mogla dokazati da ljubav prelazi svaku prepreku koja se nađe u životu. Ipak, i da je ostala s Karenjinom, Ana bi svejednako bila tragični lik, jer sreće sa zakonitim mužem nije bilo, a nije bilo ni sreće u društvu s muškarcem kojeg je voljela.

U *Ani Karenjinoj* teku dvije priče usporedno, i dok se Ana, godinama izgubljena u braku pronašla konačno u ljubavi s Vronskim, ta je ista ljubav bila Anina propast. Druga priča koja teče priča je Konstantina Levina, on je čovjek koji se izgubio pa se našao (našao je svoju vjeru), ali mu je to donosilo samo još veće veselje i sreću, dok je za Anu to značila smrt. Iako je Ana našla sreću s Vronskim, završava tragično jer se nije mogla pomiriti s time da bi joj sreća mogla iskliznuti iz ruku tek kad ju je našla, jer Ana bez legalnog braka nije ni mogla uživati sreću kakvu je htjela zahvaljujući patrijarhatu. Tako ona završava tragično, a priča se bez nje nastavlja, kao da nikada nije ni postojala.

Ana Karenjina kompleksan je lik koji gubi sve što joj je potrebno za supostojanje s društvom zbog zaljubljenosti izvan svojega braka. Ona se kroz društvene odnose potpuno mijenja, odnosno pada s vrha društva na samo dno jer ženama nisu dopuštene iste stvari kao i muškarcima. Svi odnosi osim dva, s Vronskim i Dolly, propadaju jer je Ana odlučila izaći iz norme društva, a isto to društvo muškarcima dopušta takve prijestupe.

Lik Ane dosljedno slijedi činjenice koje navodi Simone de Beauvoir te se afirmira kao 'Drugi spol'. Ona ovisi o muškarcu te njemu duguje svoj položaj, društvo ju afirmira kad je udana odnosno odbija kada postane preljubnicom jer ju ne cijene kao osobu već kao produžetak muževog društvenog statusa.

7. Literatura

Čale, Flaker i Frangeš, Ivo (uredili). 1976. *Povijest svjetske književnosti: knjiga 7*. Zagreb: Mladost

De Beauvoir, Simone. 2016. *Drugi spol*. Zagreb: Naklada Ljevak

Flaker, Aleksandar. 1965. *Ruski klasici XIX stoljeća*. Zagreb: Školska knjiga

Solar, Milivoj. 2003. *Povijest svjetske književnosti: kratki pregled*. Zagreb: Golden marketing

Tolstoj, Lav Nikolajevič. 2004. *Ana Karenjina*. Zagreb: Globus media